

## Μάθημα 4

### Συμμετοχή στην πλουραλιστική δημοκρατία

#### Οι μαθητές αναστοχάζονται την εμπειρία τους

Ο πίνακας συνοψίζει τις πληροφορίες που χρειάζεται ο/η εκπαιδευτικός ώστε να σχεδιάσει και να διδάξει το μάθημα.

**Η άσκηση στις ικανότητες** αφορά άμεσα την EDC/HRE.

**Οι μαθησιακός στόχος** υποδεικνύει όσα γνωρίζουν και κατανοούν οι μαθητές.

**Οι δραστηριότητες για τους μαθητές,** με τη **μέθοδο**, συγκροτούν το βασικό στοιχείο της διαδικασίας μάθησης.

Ο πίνακας για επιλογή **υλικού** υποστηρίζει την προετοιμασία του μαθήματος.

**Ο προσδιορισμός του διαθέσιμου χρόνου** δίνει ένα αδρό περίγραμμα για τη διαχείριση του χρόνου.

<b>Άσκηση ικανοτήτων</b>	Ανάλυση και κριτική – οργάνωση των αποτελεσμάτων της εργασίας. Μεθοδολογικές δεξιότητες: δημιουργία σύντομων δηλώσεων, παρουσίαση ανατροφοδότησης.
<b>Μαθησιακός στόχος</b>	Ο πλουραλισμός ενισχύει τη δίκαιη και αποτελεσματική λήψη αποφάσεων «Συμφωνία μέσω διαφωνίας». Η συμμετοχή στη δημοκρατία προωθεί τα συμφέροντά μου.
<b>Δραστηριότητες για τους μαθητές</b>	Οι μαθητές αναστοχάζονται και συζητούν την εμπειρία τους, και δίνουν ανατροφοδότηση για την ενότητα αυτή.
<b>Πηγές και υλικό</b>	Χαρτί σεμιναρίου και μαρκαδόροι, αντίγραφο του φυλλαδίου για τους μαθητές 2.5 (ΟΔΔΑ) και 2.6 (ΕΣΔΑ).
<b>Μέθοδος</b>	«Ο τοίχος της σιωπής», ατομική εργασία, παρουσίαση και συζήτηση, γύρος σύντομων σχολίων.
<b>Προσδιορισμός διαθέσιμου χρόνου</b>	Στάδιο 1. Οι μαθητές αναστοχάζονται την εμπειρία τους («Ο τοίχος της σιωπής»). (20 λεπτά) Στάδιο 2. Συζήτηση για το τι μέλλει γενέσθαι. (15 λεπτά) Στάδιο 3. Οι μαθητές κάνουν ανατροφοδότηση. (5 λεπτά)

### Επιπρόσθετες πληροφορίες

Ο αναστοχασμός αποτελεί κονστρουκτιβιστικό τρόπο μάθησης. Οι μαθητές διαμορφώνουν τις απόψεις τους και τις μοιράζονται μεταξύ τους. Ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού είναι να προσφέρει ένα πλαίσιο κατάλληλων μεθόδων και σχεδιασμού. Το μάθημα αποτελεί παράδειγμα διδασκαλίας μέσω των ανθρώπινων δικαιωμάτων: οι μαθητές ασκούν την ελευθερία σκέψης και έκφρασης. Το αυστηρό πλαίσιο δίνει σε κάθε μαθητή την ευκαιρία να λάβει μέρος στη διαδικασία. Κάθε ευκαιρία δεν θεωρείται ως ίση με τις άλλες, καθώς οι μέθοδοι που επιλέγει ο/η εκπαιδευτικός έχουν διαφορετική ανταπόκριση στους διαφορετικούς τρόπους που μαθαίνουν οι μαθητές.

Ο/η εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί λίγο χρόνο για να απευθυνθεί στην τάξη. Όμως, η ηγετική παρουσία του/της εκπαιδευτικού στη διάρκεια του μαθήματος είναι συνεχώς παρούσα, καθώς ο/η εκπαιδευτικός καθορίζει το πλαίσιο και τον σχεδιασμό του μαθήματος. Όπως συμβαίνει και με άλλες ενότητες, οι μαθητές αποκτούν την εμπειρία της παραδοξότητας ότι η ελευθερία, όχι μόνο συνοδεύεται από αυστηρούς κανόνες και ηγεσία, αλλά πιθανότητα τους έχει ανάγκη.

## Περιγραφή του μαθήματος

### Προετοιμασία:

Τα πρότυπα πολιτικής ατζέντας που ψήφισαν οι μαθητές στο προηγούμενο μάθημα, έχουν κρεμαστεί στους τοίχους.

Στους τοίχους της τάξης έχουν αναρτηθεί τέσσερα φύλλα σεμιναρίου (οι τοίχοι της σιωπής) και σε κάθε ένα τοποθετούμε 2-3 μαρκαδόρους διαφορετικού χρώματος. Τα φύλλα βρίσκονται σε προσιτή θέση. Σε κάθε ένα, τοποθετούνται 5-6 καρέκλες σε ημικύκλιο. Εναλλακτικά, τα φύλλα τοποθετούνται πάνω σε 2-3 ενωμένα θρανία.

Ο/η εκπαιδευτικός έχει προετοιμάσει τα φύλλα πριν το μάθημα (βλ. παρακάτω). Αν οι μαθητές χρειαστούν περισσότερο χώρο για να γράψουν, ο/η εκπαιδευτικός έχει προβλέψει να υπάρχουν περισσότερα κενά φύλλα.

Ο τρόπος που τοποθετούνται τα καθίσματα έχει σημασία για την επικοινωνία των μαθητών. Οι καρέκλες τοποθετούνται σε κύκλο ή τα θρανία σε ανοιχτό τετράγωνο, ανάλογα με τον χώρο και το σχήμα της αίθουσας, όπως εξυπηρετούν καλύτερα την πρόσβαση στα φύλλα, όχι σε σειρές.

### Στάδιο 1: Οι μαθητές αναστοχάζονται την εμπειρία τους («τοίχοι της σιωπής»)

#### Βήμα 1.1: Ο/η εκπαιδευτικός δίνει οδηγίες στους μαθητές για τους «τοίχους της σιωπής»<sup>10</sup>

Ο/η εκπαιδευτικός και οι μαθητές κάθονται. Ο/η εκπαιδευτικός αναφέρεται στο θέμα του μαθήματος (φυλλάδιο για τους μαθητές 3.1) – με σχόλια και ανατροφοδότηση μάλλον, παρά με νέες πληροφορίες ή νέες δραστηριότητες. Οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να σκεφτούν, να μοιραστούν και να συζητήσουν αργότερα.

Ο/η εκπαιδευτικός παρουσιάζει τη μέθοδο του «τοίχου της σιωπής» και εξηγεί τους λόγους για τους οποίους επελέγη: πρόκειται για μέθοδο που βοηθά στον αναστοχασμό και προσφέρει στους μαθητές αρκετό χρόνο για να σκεφτούν και να επικοινωνήσουν μεταξύ τους.

Ο/η εκπαιδευτικός παρουσιάζει τα τέσσερα πόστερ – τους τέσσερεis «τοίχους της σιωπής»:

10. Η μέθοδος είναι παραλλαγή της Άσκησης 7.1, «Ο τοίχος της σιωπής», στο βιβλίο VI τόμο της EDC/HRE «Διδάσκουμε την δημοκρατία», Council of Europe Publishing, Strasbourg, 2008, σελ. 66.

- **Πλουραλισμός**

Πώς βιώνω τον πλουραλισμό;

- **Συναίνεση μέσω διαφωνίας:**

Για ποιους λόγους πετύχαμε ή αποτύχαμε να συμφωνήσουμε σε έναν ορισμό του κοινού καλού;

- **Διαφορά στον καταμερισμό της ισχύος**

Πώς αισθανθήκαμε που είμαστε ένας από τους ισχυρότερους ή ασθενέστερους φορείς;

- **Ανθρώπινα δικαιώματα**

Ποια ανθρώπινα δικαιώματα ασκήσαμε στα μαθήματά μας; (Ο/η εκπαιδευτικός μοιράζει αντίγραφα του φυλλαδίου για μαθητές 2.5, την Οικουμενική Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, και 2.6, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα)

Οδηγίες:

- Οι μαθητές εργάζονται σιωπηλά σε όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας – γι' αυτό έχει τον τίτλο «ο τοίχος της σιωπής». Ο διάλογος γίνεται μέσω αυτών που γράφουν οι μαθητές.
- Κάθε μαθητής μπορεί να γράψει όσο θέλει.
- Ελάχιστη απαίτηση: δύο σχόλια ο καθένας σε δύο διαφορετικούς «τοίχους της σιωπής».
- Οι μαθητές μπορούν να απαντήσουν σε μία από τις βασικές ερωτήσεις ή να σχολιάσουν κάτι που έγραψε συμμαθητής τους. Μπορούν να χρησιμοποιήσουν γραμμές, τόξα, σύμβολα.
- Οι μαθητές μπορούν να μείνουν σε ένα πόστερ ή να περιηγηθούν και σε άλλα.

### **Βήμα 1.2: Οι μαθητές γράφουν τις απόψεις τους στους «τοίχους της σιωπής»**

Οι μαθητές ακολουθούν τις οδηγίες και εργάζονται. Ο/η εκπαιδευτικός παρακολουθεί την ανταλλαγή απόψεων που ξεδιπλώνεται στα φύλλα, αλλά δε συμμετέχει. Υπενθυμίζει, όμως, ότι ο κανόνας της σιωπής ισχύει για όλους.

Αυτή η φάση της δραστηριότητας διαρκεί 10-15 λεπτά.

### **Στάδιο 2: Συζήτηση**

Ο/η εκπαιδευτικός καλεί τους μαθητές να καθίσουν (σε κύκλο ή σε ανοικτό τετράγωνο) και παρουσιάζει την επόμενη φάση: τη συζήτηση που προεδρεύεται από τον ίδιο.

Αρχικά, οι μαθητές αποφασίζουν ποιο ή ποια από τα θέματα θέλουν να συζητήσουν. Ο/η εκπαιδευτικός τους υπενθυμίζει πως πρέπει να λάβουν υπόψη τους τον διαθέσιμο χρόνο. Αυτό σημαίνει πως είναι προτιμότερο να ασχοληθούν με έναν ή δύο «τοίχους της σιωπής», παρά να βιαστούν να τους σχολιάσουν όλους. Τελικά, οι μαθητές αποφασίζουν.

Αυτού του είδους η συζήτηση είναι κονστρουκτιβιστικός τρόπος μάθησης. Ο/η εκπαιδευτικός δε μπορεί και δεν χρειάζεται να προβλέψει τι θα πουν οι μαθητές. Ο ρόλος του είναι να κωδικοποιεί όσα αναφέρουν οι μαθητές.<sup>11</sup>

### **Στάδιο 3: Ανατροφοδότηση (γύρος με σύντομα σχόλια)**

Ο/η εκπαιδευτικός τερματίζει τη συζήτηση, ώστε να υπάρξει χρόνος για έναν γύρο ανατροφοδότησης. Η μέθοδος προβλέπει έναν γύρο με σύντομα σχόλια. Κάθε μαθητής συμπληρώνει την παρακάτω δήλωση:

«Το πιο ενδιαφέρον ή το πιο σημαντικό πράγμα που έμαθα σ' αυτή την ενότητα είναι ...»

---

11. Βλ. στην εισαγωγή, το κεφάλαιο για την κονστρουκτιβιστική μάθηση.

## **Συμμετέχουμε στη δημοκρατία**

Με τη σειρά, κάθε μαθητής κάνει μια σύντομη δήλωση μίας ή δύο προτάσεων. Δεν επιτρέπονται σχόλια. Οι μαθητές μπορούν να επαναλάβουν ή να συμπληρώσουν τα σχόλια των άλλων.

Η ανατροφοδότηση βοηθάει τους μαθητές να οικοδομήσουν γνώση που να σχετίζεται με τη ζωή τους. Ο/η εκπαιδευτικός αποκτά πληροφορίες που τον βοηθούν να αξιολογήσει την ενότητα. Μαθητές και εκπαιδευτικός μπορούν να αντλήσουν ιδέες για τη συνέχεια της EDC/HRE (σύνδεση με άλλες ενότητες, επεκτάσεις, κ.λπ).